

DOMOVINA

Uredništvo

Je na Schillerjevi cesti št. 3. — Dopise blagovolite frankirati, rokopisi se ne vračajo.

Izhaja trikrat na teden, vsak **ponedeljek, sredo in petek** ter velja za Avstrijo in Nemčijo 12 kron, pol leta 6 kron, 3 mesece 3 krone. Za Ameriko in druge dežele toliko več, kolikor znaša poština, namreč: Na leto 17 kron, pol leta 8 kron 50 vin. Naročnina se pošilja upravnistvu, plačuje se **vneprej**.

Za inserate

se plačuje od vsake petit-vrste po 20 vinarjev za vsakokrat: za večje inserate in mnogokratno inseriranje znaten popust.

In že zopet komedija v proračunskem odseku!

Naučno ministerstvo dosledno prezira kulturne potrebe Slovencev in se istotako dosledno brani izpolnjevati svoje dolžnosti nam nasproti; no vendar se nam posreči tu pa tam doseči kako drobno, kako podporo, obljubo ali akademično priznanje naše pravice na kak kulturni zavod. Pa tudi te drobtinice so čedalje manjše. — Minister Hartel je n. pr. priznal v parlamentu potrebo slovenskega vsenčilišča, dosledno bi torej bilo, da nam njegov naslednik, po dolгих letih čakanja in priprav da nekaj več, nekaj konkretnega in da postavi v proračun za 1909. l. določen znesek za pripravna dela za slovensko vsenčilišče v Ljubljani. Mesto tega smo pod vodstvom S. L. S. in „Kmečke zveze“ storili velik korak nazaj in dr. Korošec, oče naše „Kmečke zveze“ in vodja klerikalizma na Štajerskem, je stavil glasovito resolucijo, naj vlada preiskuje predpogoje za ustanovitev novih vsenčilišč in fakult. O slovenskem vsenčilišču, kje in kedaj naj se to vstani, ni v tej resoluciji ni besedice!

Slovenski narod je to sramoto, ki so mu jo prizadeli klerikalni poslanci mirno vtaknil v žep; klerikalno časopisje je dr. Koroščevo resolucijo in dr. Žitnikov govor proslavljalo kot boj za slovensko, da celo za jugoslovansko vsenčilišče, — liberalni in ostali listi so vse to tiho registrirali, ali pa tudi čisto prezrli — in da bi se ne bili oglasili dijaki v Pragi, bi človek res moral misliti, da je na Slovenskem vse zadovoljno z dr. Koroščevo resolucijo in da „Domovina“ in „Narodni list“ samo iz strankarskega nasprotstva tako ostro obsojata to nevredno igro z našimi najsvetejšimi svetinjami.

Pa prišlo je še hujše.

Pravosodno ministerstvo postopa z nami še hujše nego naučno ministerstvo. Ni ga imenovanja, ni je prilike, da bi nam justična uprava ne prizadajala najhujših udarcev in da bi nam pod vplivom nemško nacionalnega šovinizma ne iztrgala tu košček ozemlja tam kos jezikovne pravice.

Vzemimo le zadnje dogodke radi katerih bi bili morali obračunati slovenski poslanci z justično upravo v letošnji proračunski razpravi, ker prej še niso imeli za to prilike.

Minister dr. Klein je kakor znano nad pol leta odlašal imenovanja sodnih uradnikov v področju nadsodišča v Gradcu ter čakal dokler se je prejšnji parlament razšel. Komaj se je to zgodilo, takoj je imenoval svoje ljudi ter nam s temi imenovanji prizadjal „tako zasušno, da smo omamljeni obstali in skoro onemeli“, kakor je pisala „Domovina“ dne 15. februarja 1907 št. 20. Pri teh imenovanjih je bil

imenovan Nemec za višjega državnega pravdnika, insami Nemci za svetnike pri višjem deželnem sodišču v Gradcu. „Slovence so preskočili, ali pa je kdo dobil naslov in značaj višje sodnega svetnika za slepilo ter je moral ostati na svojem mestu, v Gradcu Slovencev ne puste. Ako je na vrsti nemški adjunkt, ga imenujejo med Slovence, če le za silo lomi slovensko, ali pa mora čakati Slovenec za njim, da se dobi za Nemca mesto in torej Nemec v novem činovnem razredu ne dobi prednika.“ Tako je pisala „Domovina“ o sodnih imenovanjih od konca januarja ali začetka febr. 1907. leta. Že pri teh imenovanjih je bil predstavljen en slovenski adjunkt iz Štajerskega na Kranjsko, za Slov. Bistrico in Ljutomer pa sta bila imenovana dva nemška avskultanta za adjunkta.

Tem imenovanjem je sledila tudi še februarja 1907. leta glasovita razsodba graškega nadsodišča proti pritožbi dr. Brejca. Dr. Brejc je zahteval ket zastopnik nemščine popolnoma nezmožnega tožnika, naj se njega in stranko pri deželnem sodišču v Celovcu slovensko zasliši in njune izpovedbe tudi slovensko zapiše. Celovško sodišče je to zahtevo odklonilo; dr. Brejc se je pritožil na nadsodišče v Gradcu, katero je stvar odstopilo predsedništvu nadsodišča. Zoper to se je dr. Brejc pritožil na Najvišje sodišče na Dunaju in to je stvar vrnilo nadsodišču v Gradcu z nalogom, naj pritožbo reši v senatu in z migljajem naj upravičeni zahtevi dr. Brejca ugoditi. — Nadsodišče v Gradcu je na to potrdilo sklep celovškega deželnega sodišča, odbilo dr. Brejcevo zahtevo in utemeljilo to razsodbo sklicevaje se na patent iz 1854. leta in na sodni red za zapadno Galicijo iz 1796. leta. Graško nadsodišče je v razlogih trdilo, da določilo „v deželi navadni jezik“ ne more veljati za koruške Slovence, temveč da velja za nje „jezik, ki je v navadi na sodišču“, to je jezik nemških sodnikov in ne jezik, ki ga govore in pišejo stranke tega sodišča!

To razsodbo so vsi vzeli za vzgled tudi nemško nacionalni sodni tajnik dr. Freyer v Hebu in njegovi posnemovalci po raznih „nemških“ mestih na Češkem. Upor proti zakonitosti sta začela torej predsednik dež. sodišča v Celovcu, predsednik nadsodišča v Gradcu Pitreich in eksel. dr. Klein, justični minister na Dunaju. Ta trojica nam je hotela iztrgati zakonito nam zajamčene jezikovne pravice pri sodnih uradih ter via facti izpodriniti slovenske sodne uradnike iz slovenskih sodišč na Štajerskem. Ta tendenca se je še bolj jasno pokazala pri sodnih ime-

novanjih 1907. in 1908. leta pri katerih nam je justični minister imenoval kar v tri čisto slovenske sodne okraje šoštanjski, konjiški in laški nemške sodnike, kateri niso bili niti na vrsti in so preskočili več dobro kvalificiranih Slovencev, da so mogli zasesti sodna mesta v slovenskih sodnih okrajih. Tudi pri tem imenovanju je moral edini Slovenec dr. Mohorič, ki je bil imenovan zato s Štajerskega na Kranjsko.

Furor teutonicus postaja, kakor vidimo, od dne do dne predrznejši ter zahteva čedalje večje žrtve od nas. Trže nam narodno posestno stanje iz rok ter nam krati zakonito nam zajamčene in davno priznane jezikovne pravice.

Nadjali smo se in pričakovali smo, da bodo naši poslanci brez obzira na stranko, zaradi teh nečutenih krivic pošteno obračunali z ekselencio Kleinom. Poslanci S. L. S. in „Kmečke zveze“ so vzeli vodstvo v svoje roke. Poverili so dr. Korošču nalogo, naj bode on njih govornik. Temu gospodu se je posrečilo osmešiti naše kulturne zahteve z znano resolucijo o preiskovanju predpogojev za vsenčilišča in fakulte. Par dni kasneje je pa še samega sebe prekosil v debati o justičnem ministerstvu. Najprej je dejal, da bode stavljal resolucijo, naj se osnuje v Ljubljani nadsodišče za Kranjsko, Sp. Štajersko in slovenski del Koroške. Temu so se Nemci in vlada uprli — in junaški prvoboritelj za naše narodne pravice je bil pripravljen oklestiti svojo resolucijo ter predlagati samo osnivanje nadsodišča v Ljubljani, ne da bi h kratu določil tudi njega uradno področje. Pa tudi ta brezpomembna resolucija ni bila Marckhlu, Wellenhofu in Maliku po volji in dr. Korošec jo je čisto opustil; ne bode je stavljal ne v odseku ne v polni zbornici, ampak jo odstopi vladi „v proučenje“, to se pravi — pokoplje jo!

Tako se bore torej poslanci S. L. S. in „Kmečke zveze“ za naše „narodne svetinje“! Par kratkih besed v odseku, pa nič odločnega, par brezkrvnih resolucij, katere že same na sebi nič ne pomenijo, pa tudi te ti junaki vržejo pod klop, da se baronu Becku in njegovim nemškonacionalnim varovancem ne zamerijo. Volilce pa mamijo in slepijo ter jim trosijo peska v oči, da bi ne spregledali in ne spoznali, kako pregrešno frivolno igrajo z našimi političnimi pravicami in našo narodno častjo in dostojnostjo. Pa narod bo spregledal in napravil tem sramotnostim konec.

Naročajte plačilne listke dr. sv. Cirila in Metoda.

Resolucije,

sprejete na občnem zboru političnega društva „Naprej“ v Celju.

I.

Politično društvo „Naprej“ z ogorčenjem protestuje zoper postopanje c. kr. vlade, katera zavrača na nečuten način rešitev ljudskošolskega vprašanja za celjsko okolico in dopušča, da mora naša deca obiskovati v sanitarnem oziru popolnoma nerabne šolske prostore, kjer si oškoduje zdravje, zahteva, da se konečno dovoli zgradba šolskega poslopja na nalašč za to kupljenem zemljišču v mestu Celju in da se ustanovi javna dekliška šola za okolico.

II.

Politično društvo „Naprej“ zahteva, da se razširijo samostojni nemško-slovenski gimnazijski razredi v Celju v popolno višjo gimnazijo in pričakuje, da bodo slovenski poslanci to zahtevo v zbornici z večjo vneto zastopali kakor v proračunskem odseku.

III.

Na občnem zboru političnega društva „Naprej“ dne 4. aprila 1908 zbrani zborovalci odločno protestujejo zoper germanizirajočo tendenco avstrijske justične uprave, katera nastavlja na slovenskem Štajerskem izključno nemške uradnike, dočim pošilja Slovence na Kranjsko, protestuje proti germanizaciji naših sodišč, ki se je posebno pokazala pri zadnjih sodnijskih imenovanjih, zahteva po slovenskem Štajerskem slovenske uradnike, posebno pri okrožnem sodišču in pri državnem pravdnistvu v Celju številu prebivalstva tega okrožja primerno število svetnikov, oziroma konceptnih uradnikov, zahteva, da se konečno tudi pri okrožnem kot porotnem sodišču v Celju s slovenskimi obtoženci vrše slovenske obravnave in zahteva sploh, da se uveljavlja pri sodiščih in vseh uradih v ustavi zajamčena enakopravnost slovenskega jezika.

Poročilo o uradni reviziji Zadružne Zveze v Celju.

Zadnja številka „Zadruga“, glasila Zadružne Zveze v Celju, prinaša pod zgornjim naslovom obširen članek, ki je zanimiv na več strani in zato prinašamo nekatere važnejše odlomke iz članka, da spoznajo tudi naši čitatelji, kaj je resnice na zlobnih natolcevanjih raznih političnih špekulantov:

Revizijo sta izvršila v zmislu zakona od 10. junija 1903 drž. z. št. 133 in po nalogu Splošne zveze kmetijskih zadrug na Dunaju gg. Jos. Faschingbauer, podpredsednik zgoraj navedene Splošne zveze na Dunaju in računski svetnik nižjeavstrijskega deželnega odbora ter Karl Hudabinnigg, računski revident štajerskega deželnega odbora

v Gradcu od 22. do 26. okt. 1907. Prvi je češkega, drugi slovenskega jezika popolnoma zmožen. Peročilo se glasi v slovenski prestavi:

Načelstvo in nadzorstvo vestno izvršuje svoje dolžnosti. Občni zbori se sklicujejo in vršijo ob pravem času in v postavnem roku. Predpisani zapisniki za seje in občne zbornice se vodijo z največjo natančnostjo in točnostjo; vsi zapisniki so pravilno sestavljeni in v redu podpisani.

Opravični red popolnoma ustreza in se Zveza, kakor tudi njene zadrage natančno po istem ravna.

Udje načelstva se živahno udeležujejo vsega poslovanja Zadrage Zveze.

Nadzorstvo izvršuje po svojem načelniku stalno kontrolo nad vsemi zadrugami opravi in popreška delovanje še posebej v za te določenih sejah in revizijah.

Opravi predsedništva, zastopništva in ravnateljstva se oskrbujejo z največjo spretnostjo in s hvalevredno vneto. Krediti se dovoljujejo po predpisih pravil in opravičnega reda. Pri tem se mora še posebej naglašati, da se predloži od ravnateljstva pri vsaki seji načelstva posebni izkaz o dovoljenih, izplačanih in obstoječih kreditih in da se ti izkazi vedno natančno kontrolirajo in strinjajo z glavnimi knjigami. Denarna sporavnava odgovarja svojemu namenu in se tudi sedaj vzlic težavnim odnosom na denarnem trgu in vzlic draginji brez zaprek redno izvršuje.

Celo vodstvo opravi Zadrage Zveze napravi utis velike skrbnosti, točnosti in natančnosti in je naravnost uzorno.

Posebno velja to še zlasti glede knjigovodstva, katero je uredilo ravnateljstvo silno praktično in nad vse pregledno; knjigovodstvo je vedno à jour.

Pohvalno omeniti se morajo mesečne bilance Zadrage Zveze, katere priobčuje ista vsak mesec v svojem strokovnem glasilu „Zadruga“.

Revizorja smatrata za svojo dolžnost, da posebno povdarjata nad vse nesebično in štedljivo opravljanje vseh agend Zadrage Zveze od strani načelstva, kakor tudi od nadzorstva; prav posebno pamorata še pohvalno omenjati uspešno delovanje ravnateljstva in uradništva.

Vsled posebne prošnje načelstva se je še izrecno konstatovalo, da se Zadruga Zveza s politiko niti v najmanjši meri ne bavi in da se še nikdar iz sredstev Zadrage Zveze ni dal niti vinar za politične namene ali za politične časopise.

Na podlagi pet dni trajajoče revizije sta prišla revizorja do zaključka, da Zadruga Zveza v Celju svojim namenom popolnoma odgovarja, da ista najzvestejše izvršuje svoje dolžnosti, da določila zadragega zakona vestno izpolnjuje in da ista toraj v polni meri zasluži pripoznanje, pospeševanje in podporo od za to poklicane strani.

K temu poročilu je pridjan seveda še poseben, silno obširen zapisnik, v katerem so vspehi revizije glede posameznih panog administrativnega in tehničnega vodstva Zadrage Zveze zapopadani.

Splošna zveza kmetijskih zadrug avstrijskih na Dunaju, katere član je Zadruga Zveza v Celju je pridodala navedenemu revizijskemu poročilu še naslednje pripombe:

Revizijsko poročilo se vzame z zadovoljstvom na znanje. Glede pravil se izvaja želja, naj bi se ista spremenila v bodoče tako, da morajo kakor pri drugih zvezah na vsak način vse zvezne članice nalagati svoje blagajniške preostanke absolutno le pri Zadrugi Zvezi in nasprotno da smejo

iskati v potrebi kredita tudi le pri Zadrugi Zvezi in ga dobivati od iste naravnost ali z njenim posredovanjem zaradi tega, da ima v tem oziru Zadruga Zveza najnatančnejšo evidenco in kontrolo nad včlanjenimi zadrugami.

Upravni odbor Splošne zveze kmetijskih zadrug avstrijskih na Dunaju v polni meri upošteva težkoče, ki obstajajo v delokrogu Zadrage Zveze zaradi tega, ker so nastale tam v poznejšem času druge podobne zveze, ki med seboj tekmujejo in konkurirajo in z velikim zadovoljstvom posnema iz revizijskega zapisnika, da se je Zadruga Zveza ves čas trudila, dobro spoznavajoč pravi vzrok tega zla, iste odstraniti. Splošna zveza kmetijskih zadrug avstrijskih na Dunaju pa obljublja, da bode tako stremljenje rada podpirala, v kolikor je ona po pravilih dejansko k temu opravičena in ne da bi lastno upravo Zadrage Zveze kakorkoli omejevala.

S tem je, kakor smo v uvodu rekli podan uradni dokaz, da so lažnjive vse one trditve nasprotnikov Zadrage Zveze, da ta podpira politične liste ali stranke.

Dopisi.

Iz Trbovelj. Seja občinskega odbora dne 30. sušca 1908 nas je zanimala zaradi prošnje hrastniških Nemcev, naj se dovoli „šulverajski“ šoli 600 K letne podpore. Utemeljevali so to prošnjo s tehtnim razlogom, da ima trboveljska občina manj izdatkov za krajni šol. svet v Hrastniku, ker odpadejo izdatki za učila nemško šolo obiskujočih 140 otrok. (V Trbovljah in Hrastniku dobivajo otroci vseh 4 šol brezplačno šolske potrebščine). Ta račun sam ob sebi in v prilog nemške šole, oziroma „Schulvereina“ ni neumen, a tudi ljudje, ki razpolagajo z občinskim premoženjem, niso toli nespametni, da bi kaj takega dovolili. V obč. letnem proračunu se vsako leto določi za hrastniško utrakvistično šolo 1200 K za učila in potrebščine šolskih otrok. Na tej šoli je 500 otrok. Torej za 500 otrok 1200 K, za 140 otrok, pa zahtevajo Nemci kar polovico tega t. j. 600 K.

Ta zahteva je prvič nepravilna in drugič pristranska. Prišlo je do vprašanja, če je bila nemška šola v Hrastniku potrebna? Vsi strokovnjaki na šolskem polju in zmernejši Nemci so se izrazili, da zadostuje utrakvistična šola v Hrastniku vsem potrebam in da so lahko hrastniški Nemci zadovoljni z nemškim poukom na tej šoli. Toda vključ sklep obč. odbora, proti ugovoru naših Nemcev na čelu jim naš nepristransko pravični gospod rudniški ravnatelj, da šola ni potrebna, preko glav vseh merodajnih činiteljev se je nemška šola v Hrastniku zidala, sedaj se pa moleduje ravno pri isti korporaciji, katero se je prej preziralo, za podporo.

Občinski odbor bi dal sam sebi klofuto, če bi v to privolil. Kdor je šolo samovoljno zidal, naj si jo sam vzdržuje, pa mirna Bosna. Neki nemški obč. odbornik iz Hrastnika, je, ko je končno videl, da bode prošnja romala v koš, nehote povedal, da bode denar vendar v prvi vrsti za slovenske otroke, češ, saj obiskuje nemško šolo 130 slovenskih in le 10 nemških otrok. Ta je pa še najlepša! To se pravi, javno norce briti iz Slovencev! Torej, naj bi bila trboveljska občina nekaka podružnica „šulverajna“ in naj bi obč. premoženje služilo v germanizatorične namene. Kaj pa se čezga počne v tej nepotrebnosti šoli, kakor da se istih 130 otrok zaslepljenih starišev germanizuje? Ko bodo zapustili s 14. l. šolo, ne bodo znali ne nemški ne slo-

venski, imamo dovolj žalostnih vzgledov takih revežev. Učenci teh šol so pozneje najbolj zabiti ljudje in najhujše poturice, ki govorijo nekako slovensko-nemško mešanico, katerej se mora vsak pameten človek smejeti, vsak Slovenec pa mora takega odpadnika zaničevati ali vsaj pomilovati. Tako se iz našega ljudstva vzgojujejo neznačajneži, ki so najhujše orožje zoper nas v rokah naših nasprotnikov.

Z dovolitvijo zahtevane podpore bi se torej reklo naravnost podpirati germanizacijo naše dece, podpirati vzgojo neznačajev in odpadnikov in izpodkopavati naravni narodni napredok našega ljudstva.

Prav so torej storili obč. odborniki, da so primerno zavrnilo in odklonilo izizvalno prošnjo hrastniških Nemcev z odločilno besedo: ne! Nič v tak namen! Kakor smo pričakovali, se je storil tudi sklep, da se občinski pečat v Hrastniku, ki je imel samonemški napis — odpravi. Vsa čast novemu odboru, ki naj stopa dalje po tej pravični poti — naše simpatije so z njim. Pravica nad vse!

Politični pregled.

Domače dežele.

Prvi naslov proračuna za pravosodno ministerstvo je bil v proračunskem odseku sprejet. Glasovali so zanj vsi člani češkega „Narodnega kluba“. Nemci se Čehom rogajo, da to glasovanje pač jasno dokazuje, kako malo resnosti je bilo v Kramářevem ropotanju in v njegovih grožnjah, da pojde v opozicijo. „Tagespost“ piše: „Izjave ministerskega predsednika glede čeških zahtev pomenijo prav tako malo uspeh Čehov, kakor je bilo sprejetje Žáčkovre resolucije pri razpravi o nančnem proračunu. Glasovanje Čehov za justični proračun je priznanje zopetnega poraza njih politike.“

In kaj naj rečemo o slovenski politiki, katero vodi dr. Korošec v proračunskem odseku? Naj stoji tukaj samo faktum: dr. Korošec je najprej oglašil resolucijo, s katero se vlada poziva, naj osnuje v Ljubljani samostojno slovensko nadsodišče za Kranjsko, Spodnje Štajersko in slov. Koroško. Na migljaj vlade in na nemške grožnje je dr. Korošec to nameravano resolucijo oklestil tako, da bi vlado pozval, naj osnuje v Ljubljani samostojno nadsodišče, ne da bi mu naznačil tudi delokrog; tudi ta Blažev žegen je bil Nemcem odyec in da bi tevtonske gospode preveč ne razkačil, ni dr. Korošec stavil v proračunskem odseku tudi te okleščene resolucije, pač pa jo je izročil vladi v „proučevanje“. Naj sladko počiva! To se je zgodilo 2. t. m. Koj drugega dne je naš „prvoboritelj“ in nevstrašeni „zagovornik“ naših „narodnih svetinj“ izrekel v proračunskem odseku pobožno željo, naj bi se takozvani samostojni nemško-slovenski gimnazijski razredi v Celju spopolnili v popolno slovensko gimnazijo ter naj bi se že začetkom šolskega leta 1908/9 odprl peti razred. Nemci so vzdignili proti temu odločen protest — in naš nevstrašeni prvoboritelj je v soglasju s svojimi tovariši na kratko in brez vseh okolištev opustil vprašanje o celjski gimnaziji! S tem si je vpletel tretji list v venec svoje nevenljive politične slave. Še pozni rodovi bodo govorili o letošnjih razpravah v proračunskem odseku, kajti še ni bilo slovenskega politika, ki bi bil znal v kratki dobi jednega tedna nakopiti toliko in tako velepomembnih neuspehov kakor baš dr. Korošec! — Dr. Žitnik je dejal, da iz čisto praktičnih razlogov ne želi nobene čisto slovenske

gimnazije na Kranjskem, ker je tega mnenja, da si morajo učenc osvojiti nemščino, tako da si bodo lažje služili kruh. (Kakor bi se na čisto slovenski šoli ne mogel nikdo naučiti nemški. Kako se učijo nemški Poljaki, Rusi, Italijani itd.? Smo li mi Slovenci v tem obziru drugačni nego so drugi ljudje? Kako se pa Nemci na čisto nemških šolah uče francoski, angleški itd.? Res, nič bi ne škodilo, ako bi tudi poslanci malo pomislili, kaj govorijo!) Na konec predlaga dr. Žitnik resolucijo, naj se na gimnaziji v Gorici osnujejo slovenske paralelke.

V parlamentu se je razpravljalo o nujnem predlogu o rekrutih; poročevalec je posl. Pogačnik (slovenski klerikalec.) Govorilo se je o dvoletni vojaški službi, o grdem ravnanju z vojniki, o dopustih za časa žetve i. t. d. O vseh teh vprašanjih je tudi minister Georgi govoril in pravil to, kar je že pred Božičem povedal.

Proti koncu zasedanja bo vlada zbornici predložila trgovinsko pogodbo s Srbijo, potem zakonski načrt o živinskih kužnih boleznih ter zakonski načrt o melioracijah. Do sedaj so nosili troške za melioracije lastnik zemljišča, dežela in država, po novem zakonu se bodo pokrivali melioracijski troški in še posebno troški za osuševanje in namakanje zemljišč edino le iz državnih sredstev.

Slovenske novice.

Štajersko.

— Celjsko ljudskošolsko vprašanje. Bili smo že pred dobrim časom obveščeni o nekem sklepu krajnega šolskega sveta celjske okolice, da se naj deška ljudska šola premesti v sedanjo samostansko, če bi prostori v zdravstvenem in stavbnem oziru ugajali, šolske sestre pa bi si postavile novo poslopje, cel konvikt z ljudsko, meščansko in gospodinjsko šolo. Ker ta sklep vlada pozna in se je oficijelno že sklicevala na njega, je bila naša časnikarska dolžnost, da smo javno razpravljali v njem, posebej ker bi se rado tu klerikalcem na ljubo žrtvovalo javno deklislo šolo. Menimo, da imajo celjski slovenski krogi dovolj vzroka razmišljati o tem vprašanju, saj ve pač tudi (ali ne ve) pisatelj „Slovenčevega“ odgovora na našo notico, kolike gmotne žrtve jim nalaga vzdrževanje sedanje ljudske šole. In še se dogajajo slučajni Karnjevšek! Potem bi pa morali še stariši lepo molčati in ne zahtevati javne ljudske šole! Sicer pa se nam zdi čudno in nedosledno, da se „Slovenec“ sedaj tako vneto sklicuje na sklep sedajnega krajnega šolskega sveta (proti čegar uresničenju moramo najodločnejše protestirati, ker si ne pustimo otrok še nadalje moriti v enako slabi šoli kakor ste sedanji obe) dočim je na drugi strani dr. Korošec intrigriral proti temu, da bi se zadnjič pri Becku zaslislalo mnenje g. dr. Hrašovca, ki je predsednik tega krajnega šolskega sveta, deželni poslanec, in že dolgo vrsto let vodi naš težaven boj za slovenske ljudske šole v Celju. Ali ni to zavrtnost? Smešno in odurno je zato, da „Slovenec“ udarja v omenjeni notici na rodoljubne strune! Roblek je seveda kakor za vse tudi za neugodno rešitev celjskega ljudskošolskega vprašanja odgovoren, dasi dr. Korošec dobro ve, da se ga po njegovi zaslugi nalašč ni povabilo k ministerskemu predsedniku, samo, da bi se ga nekako poniževalo! Pripomnimo tudi konečno, da nismo ničesar neopravičenega rekli o deklisli samostanski šoli; o kat. podpornem društvu še govorili

nismo. Vobče pa gre tukaj prva beseda ljudem, ki plačujejo in vzdržujejo šolo in pošiljajo svojo deco v njo in ne kakim duhovnikom, ki mislijo samo na svoj strankarski fanatizem in samo takrat kažejo svoje rodoljubno lice, kadar je treba ljudi opehariti za svoje koristi. Gospodje, mi popolnoma dobro pojмимо važnost ljudskošolskega vprašanja v Celju in ne bodemo nikdar pustili, da bi se rešilo enostransko. O „poštenosti“ pa naj klerikalci le molče; mislimo, da ve dandanes vsak človek na Sp. Štajerskem ceniti „poštenost“ klerikalnih kolovodij.

— **Nesreče na Savinji.** Danes opoldan je zadel nek splav ob kobilo pri kapucinskem mostu v Celju. Jeden splavar je pri tem padel v narastlo Savinjo. Plaval je še onkraj železniškega mostu; ljudje so se trudili, da bi mu dali lato in ga rešili, pa je bilo vse zastoj; zginitil je v kalnem valovju. Tovariš je odplaval s splavom; trdil se je priti k bregu, pa se ni dalo. Nekemu splavarju je med splavi pod „grenadirjem“ strlo nogo. Tudi pri pečovniškem mostu se je zadel splav ob kobilo; jeden splavar je splezal na kobilo in se rešil, drugega so pa rešili s splava.

— **Premeščen je poštni uradnik g. Papež iz Celja v Beljak.** — Slovensko občinstvo v Celju opozarjamo, naj na pošti govori dosledno slovenski.

— **Umrl je že minuli teden zidar Majer iz Trnovelj,** kateri se je ponesrečil pri stavbi nove davkarije. Zapuščica ženo s šestimi otroci. Potrebna bi bila pomoč dobrih src!

— **„Zvezo nepolitičnih društev“** namerava ustanoviti „Zveza slov. štaj učiteljev in učiteljic“ na velikonočni pondeljek v Celju, ko se vrši objednem v Celju tudi učiteljski „Jubilejni koncert“. Čisti dohodek tega koncerta je namenjen „Učiteljskemu konviktu“ v Ljubljani. Sodeč po pripravah se utegne isti dan v Celju zbrati velikansko število spodnještajerskega učiteljstva.

— **Iz Vranskega.** (Šolska kuhinja.) Minula je zima in ž njo je tudi sklep šolske kuhinje. Vender se s hvaležnostjo spominjajo potrebni otroci na gorka, po spretnosti kuharični tečna in slastna jedila, katera so jim opoldne tako dobro teknila. Pa vsaj se tudi še niso deca v takem številu udeleževale, kakor letos. V 70. dneh se je oddalo 14.192 porcij!

V denarjih je bilo stroškov 352 K 34 h, vrednost živil pa je iz Vranskega 53 K 01 h, iz Prekope 21 K 21 h, iz Čepelj 19 K 12 h, iz Ločice 16 K 40 h, iz Eršce 6 K 96 h, iz Jeronima 6 K 81 h, iz Sela 4 K 32 h; skupaj 127 K 83 h; skupni stroški tedaj znašajo 480 K 17 h.

Podpisano šolsko vodstvo se najpristrušne zahvaljuje p. n. dobrotnikom šolske mladine, pred vsem slavni Posojilnici, gg. uradnikom, tržanom in dobrosrčnim okoličanom za zdatno podporo kakor tudi gospem in gospicam za ljubeznivo in požrtvovalno postrežbo otrokom. Bog plati!

Šolsko vodstvo na Vranskem, dne 1. aprila 1908.

S. Meglič, šol. vodja.

— **Trboveljski občinski odbor** je v svoji seji dne 30. marca 1908 dovolil znesek 20.000 K kot jubilejno ustanovo trboveljske občine v proslavo šestdesetletnice vladanja našega cesarja za uboge šolske otroke trb. občine. Vsako leto dne 2. decembra se bo iz obresti te ustanove nakupilo in obdarilo revne otroke z obleko, obuvalom itd.

Dalje je dovolil občinski odbor na prošnjo narodne stranke „Prosveti“ 3000 K, da „Prosveta“ ustanovi ljudski knjižnici v Trbovljah eno in v Hrastniku eno z imenom „Cesar Franc Jožefa I.“ — ljudska knjižnica v Trbovljah. Obe volili sta plemeniti pojav našega blago mislečega občinstva. Živeli!

— **Iz Ormoža.** Pri ustanovnem občnem zboru društva za varstvo in oskrbo otrok za orm. sodni okraj izvoljeni so bili na podlagi c. kr. namestnije v Gradcu potrjenih društvenih pravil: načelnikom gosp. Jožef Šinko, župan in veleposestnik v Središču; tajnikom: gosp. Martin Šalamun, nadučitelj pri Sv. Miklavžu ter blaginikom: g. Franc Hanželič, župan in posestnik na Hardeku.

Namestniki teh so: g. Ivan Raušl, župan v Obrižu, gosp. Ivan Korpar, živinozdravnik pri Sv. Lenartu in gosp. Franc Šterman, župan na Humu.

Vsaka župnija ima še po 1 do 2 odbornika. Osnovatelj društva c. kr. sodni svetnik g. dr. Ivan Presker, in načelnik okr. zastopa sta uda odbora izven izvoljenih. Največ udov ima dosedaj Središče 92, potem Hum 45 — najmanj mesto Ormož: 0. — Samo 4 občine še niso zastopane. — Daj Bog mnogo koristi, da bodo občine imele nekoliko ložji položaj.

— **Iz Gornjegagrada.** Škofovo gospodarstvo. Že zadnjič smo poročali, da v poslednjem času pogosto odmevajo po hodnikih gornjegrajske graščine ljubljanskega škofa Jegliča trdi koraki ljubljanskih kanonikov in resni njihovi obrazi kažejo, da imajo težke posle. Celo gospodarstvo na graščini je prevzel ljubljanski stolni kapitelj; pisarna se z Velikonočjo premesti v Ljubljano, graščinski uradniki izven Golda so že odpuščeni, pa tudi Gold se baje ne bo držal dolgo več. Proti škofu je vloženih cela vrsta tožb, deloma radi dolgov, deloma radi od-

škodnine, kakor v slučaju Feltrinelli, Leykam in drugi. Toži za odškodnino tudi bivši oskrbnik Centa, kateri ima baje pripravljeno celo brošuro o gospodarstvu na škofovi graščini. Iz Italije so poklicali ogljarje; sedaj pa ne žgejo oglja in so ubogi delavci prišli v največje stiske. Nekateri ki so imeli denar, so se odpeljali, drugi gladujejo tu brez denarja in kredita. Posredovati bo moral laški konzulat v Trstu. Kako daleč je prišlo gospodarstvo graščine, kaže slučaj, da se je iskalo posojila pri nekem denarnem zavodu proti poroštvu štirih kmetov! Ker obsega posestvo okrog 32.000 oralov, to je polovico gornjegrajskega okraja, zadevajo dalekosežne spremembe na njem gospodarske razmere malodane vsega prebivalstva; zato odločno pozivamo vlado, naj posreduje kakor se je to že enkrat zgodilo, g. drž. posl. Ježovnika pa pozivamo, naj spravi to zadevo v obliki interpelacije pred državno zbornico, da se ščitijo koristi prebivalstva. Naše ljudstvo pa se naj iz tega uči, da so duhovniki najprej potrebni gospodarskega pouka potem ga naj še le gredo učiti drugih. Cela zadeva vzbuja v celj zgornji Savinski dolini velikansko zanimanje — pri marsikom zelo opravičeno zanimanje, posebno ako se mu ponuja po 50 odstotkov in enako. Radovedni smo, kako se bo stvar rešila.

— **Pevska vaja učiteljstva iz slovenjgraškega, šoštanskega, gornjegrajskega, vranskega in celjskega okraja** se vrši v četrtek, 9. t. m. na Polzeli točno od pol 11 do pol 1 in od pol 2 do 4. Note naj prinese vsak s seboj!

— **Huzarji iz Budimpešte v Radgoni.** Ker so topničarji premeščeni iz Radgone v Zagreb, pridejo namesto njih s 1. majem trije eskadroni huzarjev iz Budimpešte.

— **Umrl je v petek po kratki bolezn** sodni adjunkt gosp. Roman Trstenjak v 34. l. Vsi, ki so ga poznali, so ga cenili in ljubili kot značajnega in narodnega moža. N. v m. p.!

— **Celjsko in okoliško občinstvo** opozarjamo na bogat vspored „Šentjurskega pevskega zbora“ med društvenimi vestmi.

— **Iz Vuhreda.** Hvala Bogu, iznebili smo se te dni železniškega uradnika Gindele. Želimo mu srečno pot v Celje. (No, celjski nemškutarji bodo veseli te pridobitve!) Veseli pa so tudi železniški uslužbenci na vuhredskem kolodvoru, da se ga znebijo, saj jih je rad zmerjal in opsoval. Radi vsake malenkosti je klical na pomoč sodišče; svetovalec mu je bil nadučitelj Sitter. Vuhredčani pravijo, „gliha vkup striha“. Oče Sitter se že razume na pravde, saj je že pokazal svoje zmožnosti pri deželnem sodišču v Celovcu.

— **Politično društvo „Naprej“** si je na občnem zboru minulo soboto izvolilo sledeči odbor: predsednik g. dr. Gvido Sernec, odborniki gg. dr. Lj. Stiker, Ivan Rebek, dr. Janko Sernec, Jože Sevcnikar, dr. Ernest Kalan, Franjo Jošt, Anton Jošt in Ljudevit Furlani.

— **Odhodnice priredi „Mariborski Sokol“** skupno z drugimi društvi v sredo, dne 8. aprila 1908 zvečer v restavraciji Narodnega doma svojemu vrlemu blagajniku bivšemu solicitorju Franc Pišek, ki nastopi službo tajnika pri Posojilnici v Brežicah. Mariboržani zgubimo z njim delavnega in zvestega narodnjaka, Brežičanom pa moremo le častitati na taki pridobitvi. Na odhodnici igra tamburaški zbor društva „Maribor“.

— **Iz Konjic.** Na rednem občnem zboru „Čitalnice“ v Konjicah se je sestavil sledeči odbor: Predsednik dr. Ivan Rudolf, podpredsednik Martin Ogorevc st., blagajnik Venuš Prorazil, tajnik Fran Košar, gospodar Mirko Kožuh, odbornika Gustl Kolšek in Danko Barle; računsko pregledovalca: Cvetko Kramar in Pavl Ogorevc. Sklenilo se je, da se ustanovi javna ljudska knjižnica in sicer si že s 1. majem t. l. naprej vsakdo lahko izposodi čtivo, je ud čitalnice ali ne.

Svetovne vesti.

— **Italjanski klerikalci** imajo te dni velik shod v Genovi. Kakor poroča klerikalno časopisje, je udeležba shoda zelo velika. Shod je poleg drugega tudi demonstracija proti znanemu propadlemu načrtu vlade, odpraviti veronk iz ljudske šole.

— **Razstava pitane živine in rib** se otvori 10. aprila na osrednjem živinskem trgu v St. Marksu poleg Dunaja. Traja do 12. aprila. Poleg pitane živine bodo razstavljene ribe, raki, lupinarice, pa tudi kuuci (okrog 500 komadov), nadalje razni poljedelski stroji, motorji, klaje, guojila itd. Razstavljena bo tudi štaj. živina. Kranjca Pavlin in Popovič razstavita 18 dorejenih prašičev domače reje 14—16 mesecev starih v skupni vrednosti 4000 K. Za darila je namenjenih v razdelitev 11.000 K.

— **Obglavili so v Bonnu na Nemškem** tri hrvaške delavce, ker so novembra lanskega leta v družbi še dveh delavcev ubili in oropali nekega krčmarja, vdovo, ki je stanovala pri njem in še neko osebo.

— **250.000 delavcev odpuščenih.** Kakor poročajo iz Novega Yorka, je bilo odpuščenih v raznih premogovnikih zadnji čas do 250.000 delavcev; ustavilo se je delo v njih radi tega, ker se lastniki niso mogli zjediniti z delavci v plačilnih pogojih.

— **Poročil se vojvoda abruški,** bratranec sedanjega italjanskega kralja z ameriansko milijonarko Ellkins. Ellkinsova baje ne razpolaga z osobito velikim premoženjem.

Novi lovski zakon

je ravno kar izšel, cena kartoniranemu izvodu K 1.20, po pošti K 1.30. Založila Zvezna trgovina v Celju.

Velika manufakturna trgovina
Karol Vanič, Celje, Nar. dom.

Moderno volneno in sukneno blago
~ v vseh barvah in kakovostih. ~

Perilno blago v velikanski izberi.
~~~~~ Izključno nizke cene. ~~~~~

— Izvoz evropskih držav. Statistika izvoza evropskih držav za leto 1907 izkazuje sledeče številke: Anglija 8695 milijonov (prirastek 13%), Severna Amerika 7847 milijonov (prirastek 7%), Nemčija 6869 milijonov (prirastek 8%), Francosko 4622 milijonov (prirastek 11%), Belgija 2180 milijonov (prirastek 4%), Avstrija 1981 milijonov (prirastek 13%), Rusija 1960 milijonov (prirastek 13%), Švica 922 milijonov (prirastek 7%).

— Štrajkovno gibanje v Avstriji leta 1907. Socijaldemokratsko glasilo „Soziale Rundschau“ je objavilo tozadevno statistiko iz katere posnemamo sledeče: Imenovanega leta je bilo v Avstriji 1019 delavskih konfliktov in prizadetih podjetij je bilo 3800, med temi 1149 veleindustrijskih. V vseh kronovinah Avstrije so bili večji ali manjši delavski upori, največ jih je bilo na Češkem, potem na Spodnjeavstrijskem, tudi na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem in Primorskem jih ni zmanjkalo. Vzroki štrajka so različni: nezadovoljnost z delom in plačo, pasivna rezistenca, svojevoljni majniški praznik, v enem slučaju tudi nezadovoljnost s slabim napredovanjem podjetja. Trajali so ti štrajki različno, najmanj dva dni in največ 83 dni.

Naprodaj

so trije

pokriti vozovi

(dva paruča in eden „Landauer“) pri **Karolu Jagodiču** jun. v Šmarju pri Jelšah po jako nizki ceni. 228 3-1

Lep dobroohranjen

klavir

se zaradi pomanjkanja prostora proda.

Poizvedbe:

Šolsko vodstvo
na Vranskem. 229 1

Loterijske številke.

Gradec, 5. aprila 1907: 41, 9, 88, 70, 80.
Dunaj, „ „ „ 19, 43, 7, 1, 4.

230 1

E 59/8, 10

Dražbeni oklic.

Po zahtevanju Posojilnice v Celju, zastopane po gosp. dr. Josipu Vrečko, odvetniku v Celju bo

dne 29. aprila 1908

dopoldne ob 10. uri pri spodaj oznamenjeni sodniji, v izbi št. 7 dražba zemljišča vl. št. 124 k. o. Vezovje obstoječega iz hiše št. 20, v kateri se izvršuje sedaj gostilniška obrt, gospodarskega poslopja in enega pašnika.

Neprimičnini, ki je prodati na dražbi, je določena vrednost na 3042 K 10 v.

Najmanjši ponudek znaša 2028 K 06 v, pod tem zneskom se ne prodaje.

Vadija je položiti 305 K.

C. kr. okrajna sodnija v Celju, odd. III.
dne 3. aprila 1908.

Kunce velikane

belgijske velikanske, francoske ovnovske kunce in križanje teh pasem, od premiranih, ne pod 6 kg težkih plemenitih staršev prodaja najceneje

Rudolf Löwy 206 5-5

reja kuncev v Središču na Štajerskem. — Za odgovor se naj priloži znamka.

Malo lepo posestvo

pri Sv. Bolfenku v Slov. goricah tik farne cerkve, ter posebno prikladno za penzioniste

se proda

pod ugodnimi pogoji. Posestvo ima novo hišo s tremi lepimi slikanimi sobami in drugo pritliklino, gospodarsko poslopje, kuhinjski vrt, tri male sadovnike, njivo in travnik. Lastnik: **Anton Kocuvan, trgovec v Šoštanju.** 223 3-2

Služba občinskega sluge

v Framu je takoj za nastopiti. — Prosilci, ki morajo biti oženjeni, morajo znati pisati in brati, se naj oglasijo pisмено pri občinskem uradu v Framu. 222 2-2

SUKNA

in modno blago za obleke priporoča firma

R. Kocian

tvornica za sukno

v Humpolcu na Češkem.

Tvorniške cene. { Vzorci franko.

Milan Hočevar — Celje

135 26-17

Glavni trg št. 10

Priporočila za nakup bližajočih se velikonočnih praznikov:

popolnoma sveže in prve kakovosti rosine, civebe, grozdjčice, mandelne, pignole, lešnike, fige, rožiče, bosanske češplje, arancine, citronado, čokolade, strd, maslo, pristno svinjsko mast, pšenično moko vseh števil, izvrsten čaj, rum, konjak, slivovko, vinke

— žganje, brinjovec in vse druge vrste žganja. —

Vse vrste vrtnega in poljskega semena, rafije, galice žvepla, bartelnove klajno apno, kakor tudi vse vrste cerkvenih sveč, kadilo in oljčno olje Rogaško in Radajnsko kisle vode in tudi vse druge mineralne vode.

Učenca

s primerno šolsko izobrazbo in marljivega sprejme takoj

Zvezna tiskarna v Celju.

MARIBOR! MARIBOR!

M. BERDAJS

najstarejša trgovina s semeni

priporoča svojo veliko zalogo raznih vrst deteljnega, travnega, vrtnarskega in gozdnega semena po nizki ceni. 180 12-10

Glavna zaloga za Barthelnovo klajno apno.

Glavna zaloga poljskega gipsa, najboljše sredstvo za polje in travnike.

Častno priznanje Mariborske poljedelske razstave 1885.

MARIBOR! MARIBOR!

Savinski liker

preiskan in preizkušen na ces. kr. poljedeljskem preizkuševališču na Dunaju.

Savinski liker

je pripravljen iz planinskih in gorskih zelišč, ter se priporoča kot krepčilni napoj v zdravstvene namene. Lastnik znamke

VINCENC KVEDER žalec v Savinski dolini, Štajersko.

13 130—25

Nova vinska postava

v obliki plakata dobiva se v

Zvezni trgovini v Celju

Cena 60 vinarjev, po pošti 70 vinarjev. Znesek se pošlje po nakaznici ali v znamkah.

Vozičke

za otroke, korbe in kovčge za potovanje, taške za v roko, palice, dežnike in galošne, priporoča

P. Kostič v Celju.